

Mikroprocesorski sistemi

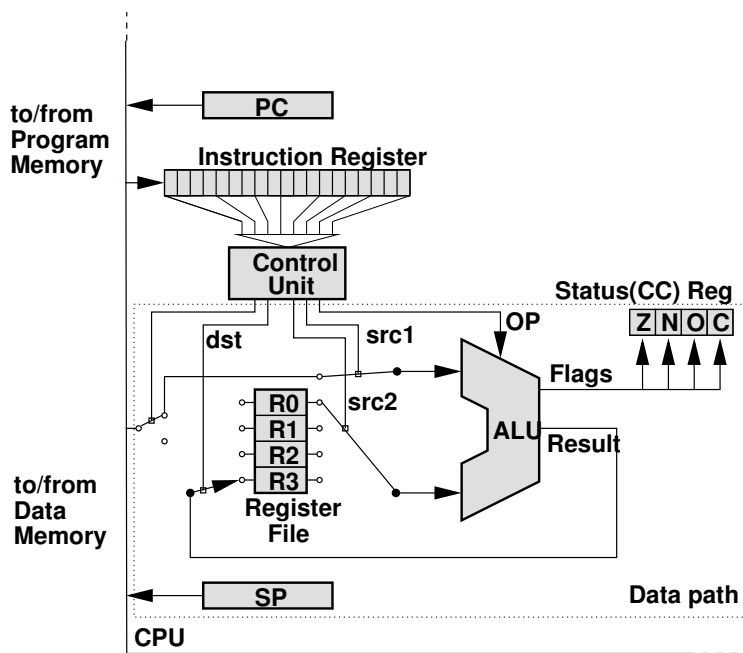
Arhitektura mikrokontrolera

dr Srđan T. Mitrović, dipl.inž.

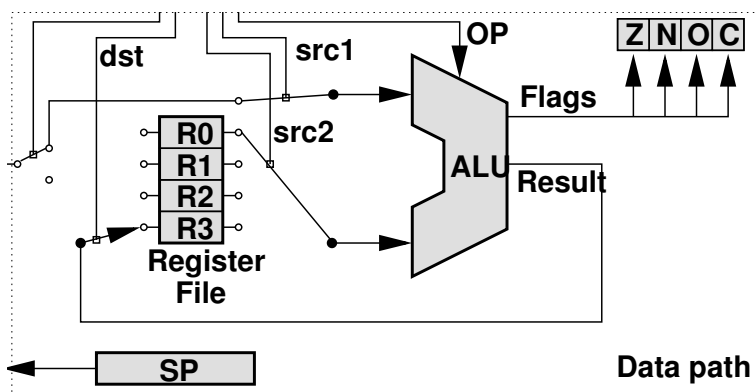
e-mail: srdjan.mitrovic@va.mod.gov.rs

telefon: 40–681, kancelarija 131

Osnovna arhitektura procesora

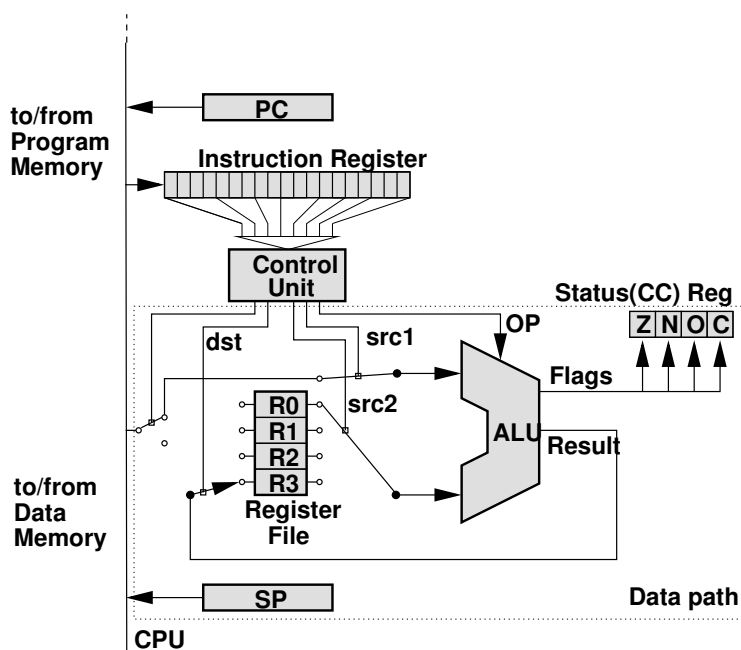
Data path

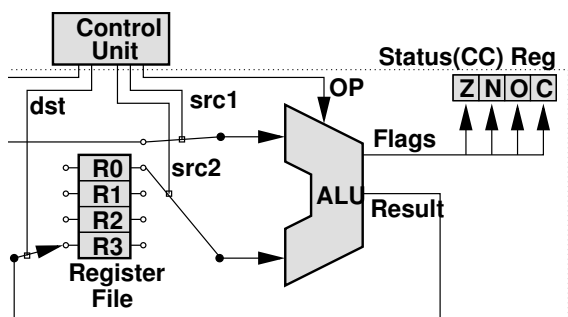
Osnovu arhitekture čine:

- ▶ *Data path*
- ▶ *Control Unit*

Osnovna arhitektura procesora

Aritmetičko logička jedinica – ALU

Namena ALU:

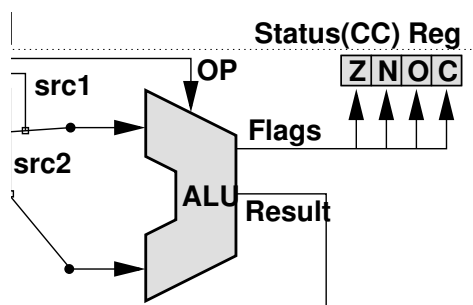
- ▶ izvršenje operacija (AND, ADD, INC, ...)

Uzima dva ulaza i kao rezultat vraća jedan izlaz

Ulazni podaci se uzimaju iz registara ili iz memorije

Izlaz se smešta u registar ili u memoriju

Statusni registar

Osim rezultata operacije, generišu se podaci o njegovoj prirodi:

- ▶ **Z (Zero)**: Rezultat operacije je nula
- ▶ **N (Negative)**: Rezultat operacije je negativan
- ▶ **O (Overflow)**: Operacija je generisala prekoračenje
- ▶ **C (Carry)**: U operaciji postoji prenos

Predstavljanje negativnih brojeva

Računar za predstavljanje brojeva koristi 0 i 1. Kako predstaviti negativan ceo broj?

Ideja 1: Invertovati sve bitove pozitivnog broja. Ovo se zove komplement jedinice.

Nedostatak: Postoje dve interpretacije nule.

Ideja 2: Invertovati sve bitove pozitivnog broja i dodati 1. Ovo se zove komplement dvojke.

Primer

Za četvorobitnu reprezentaciju se dobija:

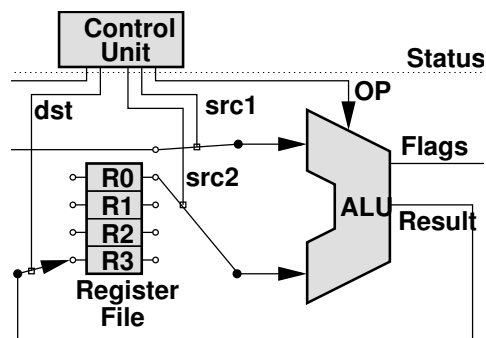
$$1 = 0001 \rightarrow -1 = 1110 + 1 = 1111 \quad (1)$$

$$0 = 0000 \rightarrow -0 = 1111 + 1 = 0000 \quad (2)$$

Registar File

Sadrži radne registre CPU. Registri mogu biti opšte namene (*general purpose*), u kojima se smeštaju operandi ili rezultat operacije. Postoje i specijalni registri (*dedicated register*):

- ▶ Akumulator (*accumulator*): koristi se za aritmetičke i logičke operacije
- ▶ (*Index register*): koristi se za neke modove adresiranja
- ▶ ...

Upotreba statusnog registra

Statusni registar se koristi pri sabiranju ili oduzimanju brojeva čija dužina je veća od procesorske reči.

CPU nudi instrukcije koje mogu da koriste, na primer, (*carry flag*), kao što je **ADDC** – saberi sa prenosom.

Primer: $0x01F0 + 0x0220$

```
CLC          ; briše carry flag
LD R0,      #0xF0 ; učitava prvi niži bajt u R0
ADDC R0,    #0x20 ; sabira drugi niži bajt sa
                ; prenosom (carry <- 1)
LD R1,      #0x01 ; učitava prvi viši bajt u R1
ADDC R1,    #0x02 ; sabira drugi viši bajt, prenos
                ; iz prethodnog ADDC je dodat
```

Stek (*stack*) je deo memorije u prostoru podataka, koji koristi CPU za smeštaj adrese povratka i eventualno sadržaja registara u slučaju:

- ▶ poziva procedure
- ▶ dešavanja prekida

Komande za pristup steku su:

- ▶ PUSH (stavi nešto u stek) i
- ▶ POP (uzmi nešto sa steka).

Stack pointer (*SP*) – pokazivač steka

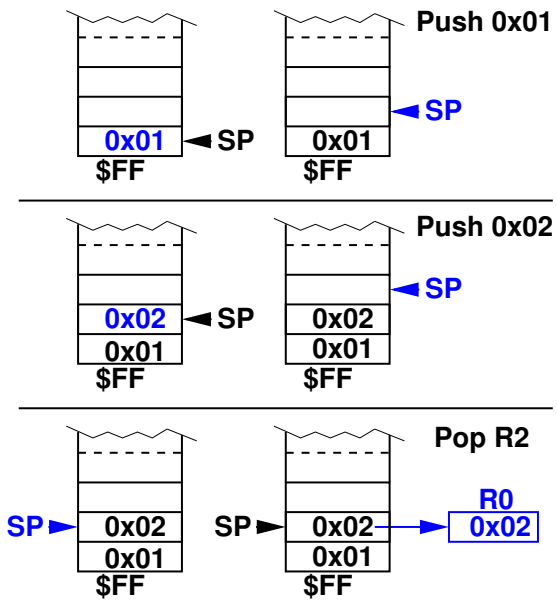
Na žalost, *SP* može na dva načina pokazivati na memorijsku lokaciju u steku:

- ▶ prva slobodna adresa (Atmel AVR)
- ▶ poslednja korišćena adresa

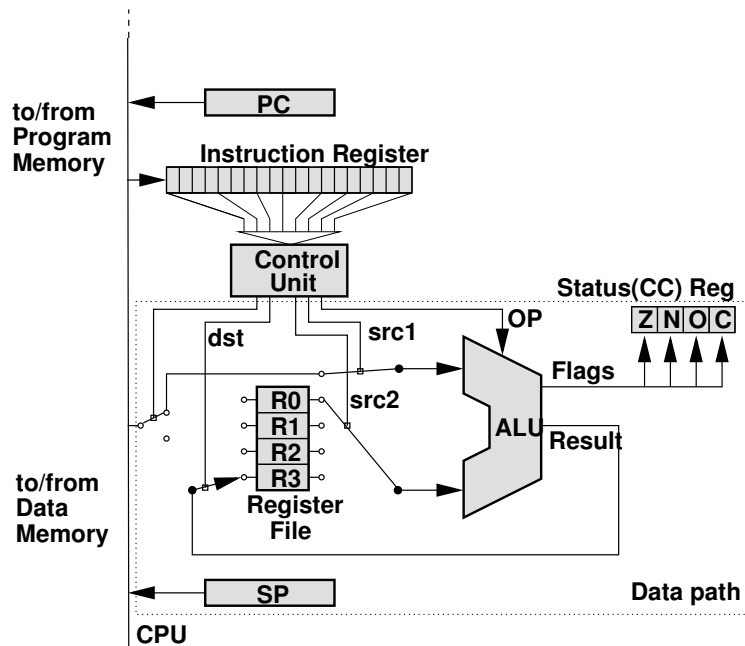
Napomena

SP inicijalizuje programer, morate se upoznati sa načinom na koji ga Vaš kontroler koristi.

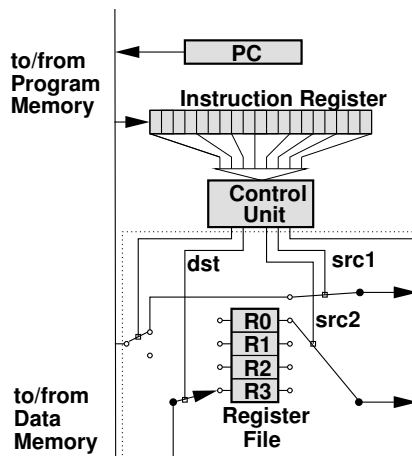
Primer

Upravljačka jedinica (Control Unit)

Upravljačka jedinica (Control Unit)

- ▶ CPU neprekidno izvršava instrukcije (sem pri resetu i HALT).
- ▶ Upravljačka jedinica odlučuje koja se instrukcija izvršava,
- ▶ Određuje potreban tok podataka.

PC–Program Counter

Čuva adresu sledeće naredbe programa

Instruction Register–IR

Upravljačka jedinica je učitava u registar instrukcija.

Poređenje arhitektura

CISC

Complex Instruction Set Computer

- ▶ složene mikroinstrukcije
- ▶ veliki broj naredbi
- ▶ duže vreme izvršavanja instrukcije

RISC

Reduced Instruction Set Computer

- ▶ jednostavna arhitektura
- ▶ redukovani broj naredbi
- ▶ kraće vreme izvršavanja instrukcije

Primer CISC vs RISC

Razmotrimo složeni CISC adresni mod uporedo sa njegovom implementacijom na RISC arhitekturi. Motorolin procesor 68030 nudi mod "memorijsko indirektno adresiranje sa preindeksnim skaliranjem":

```
MOVE D1, ([24, A0, 4*D0])
```

Ova operaciji skladišti sadržaj registra D1 u memoriju na adresu:

```
24 + [A0] + 4 * [D0]
```

gde srednja zagrada označava sadržaj registra ili memorisjku lokaciju. Da bi se ovakvo adresiranje koristilo na RISC procesoru proizvođača Atmel, neophodan je sledeći kod:

```
;-----  
LD    R1, X    ; indirektno učitava podatak (iz [X] u R1)  
LSL  R1        ; pomeranje ulevo -> množenje sa 2  
LSL  R1        ; urađeno je 4*[D0]  
MOV  X,  R0    ; postavljanje pokazivača (učitavanje A0)  
LD   R0, X    ; indirektno učitavanje (završeno [A0] )  
ADD  R0, R1    ; sabiranje pokazivača ([A0]+4*[D0])  
LDI  R1, $24  ; učitavanje konstante ($ = hex)  
ADD  R0, R1    ; i sabiranje (24+[A0]+4*[D0])  
MOV  X,  R0    ; postavljanje pokazivača za upis  
ST   X,  R2    ; upisivanje vrednosti ([24+[A0]+4*[D0]] <- R2)  
;-----
```

Ovde je R0 korišćeno kao A0, X kao D0, a R2 sadrži vrednost D1. Iako RISC arhitektura zateva 10 linija koda u poređenju sa jednom kod 68030, ona nije sporija. CISC instrukcija se izvršava u 14 a RISC set naredbi u 13 ciklusa takta.

Outline

Procesor

Arhitektura

ALU

Namena

Status registar

Negativni brojevi

Registri

Namena

Upotreba

Stack Pointer

Pokazivač steka

Upotreba

Primer

Upravljačka jedinica

Arhitektura

Namena

CISC – RISC

Set instrukcija

Sistematizacija